

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvaški na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L. 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 10.

V Trstu, dne 1. aprila 1923.

Leto IV.

TROJE VPRAŠANJ.

Tri vprašanja so se pojavila v ljudskem šolstvu s prehodom vlade v Mussolinijeve roke: vprašanje verskega pouka v šoli, reforma šole (posebno v upravnem oziru) in osnivanje državnega učiteljskega sindikata.

Vprašanje verskega pouka se doslej ni reševalo preveč resno. Naučni minister Gentile je izjavil, da je verska vzgoja potrebna mladini le prehodno. Kakor ima človeštvo samo svojo mladostno dobo, v kateri si je skušalo razložiti razna pereča vprašanja z bajeslovjem in narejenimi maliki, tako mora tudi otrok napraviti razne stopnje razvoja, se mora torej seznaniti s katolicizmom, ki pa (po mnenju Gentilija) nima nikaškega pomena za dozorelega človeka. Kakor hitro postane gojenec samostojnejši, se ne sme več delati sila njegovemu mišljenju, pustiti se mu mora svoboda, da se reši vezi verskih dogem in preide v modroslovje, v moderni ateizem. Religija je za naučnega ministra premaganc stališče, zato tudi o etični vsebini krščanstva niti ne razpravlja.

Kakor se vidi, je stvar hitro rešena in sicer povsem v duhu liberalizma. Človeka iznenadi le eno dejstvo, da je se namreč še nedavno temu isti liberalizem boril z vsemi silami proti upeljavi verskega pouka v šolah, torej proti konfesionalni šoli, medtem ko se je danes s tem poukom sprijaznil, toda na način, ki je — milo povedano — vsaj ciničen.

Vprašanje verskega pouka je pa zaenkrat rešeno le načelno, ker je v zvezi s preuredbo italijanskega šolstva sploh. Ta reforma pa ne gre tako naglo v klasje, kakor smo pričakovali. Že pred časom se je reklo, da bo zavržena tekom enega meseca, pa teče že tretji, da ni mogoče zvedeti bistva te reforme. Marsikaj prav zamotanega in važnega se je že rešilo z vso naglico v veliko korist države in tudi reforma šolstva bi se najbrže lahko. Toda zadržale so delo razne statistike šolskega položaja po vsej Italiji, kakršen se kaže posebno po svetovni vojni. Glavno ravnateljstvo osnovnega pouka v naučnem ministerstvu je postalo — kakor poročajo listi — takorekoč en sam statistični urad. Statistika je bila namreč prej pri glavnem ravnateljstvu zanemarjena.

Da so bile šolske pokrajinske uprave kot enote razmeroma majhne, je priznано. Vzlic mali obširnosti ozemlja so imele polno dela, ker se je v njih razpasel hud birokratizem. Zato se preide preko pokrajin k večjim ozemljem (regione) ter

se istočasno uveljavi decentralizacija, v kateri bodo imeli nadzorniki in didaktični ravnatelji večjo moč, ker se jim bo prepustila večja iniciativa, združena, naravno, tudi z večjo odgovornostjo. To bo podlaga novega upravnega in učnega sestava. Ali se bodo ustanovili v okrožjih didaktičnih ravnateljev nekaki šolski sveti (po vzoru v naši pokrajini) iz zastopnikov občin in učiteljstva, je še nerešeno vprašanje in si ni delati nadej za prve čase. Tudi glede šolskih svetov za cela ozemlja (Consiglio scolastico regionale) ni doslej ničesar gotovega. Naučno ministerstvo temeljito proučuje, kako bodo sestavljeni in kako bodo poslovali. Zelo je zaposleno z ustanovitvijo novih uradov, ki jih bo zahtevala preuredba in z izbiro osebja, zato tudi ta trenutek ni misliti na novi duh, ki bo vladal v reformirani šoli. Vendar je za moža, kakršen je filozof Gentile, ki je spisal „La riforma dell'educazione“, to vprašanje glavno in bo morda že v nekaterih mesecih rešeno.

Tretje vprašanje, ki se z njim danes najbolj pečajo naši italij. tovariši, je vprašanje državnega sindikata za učiteljstvo. Kakor imajo železničarji in mornarji enotno organizacijo, naj bi jo ustanovili tudi učitelji. Združili naj bi se torej vsi za stanovske gnotne in pravne koristi in za razvoj šolstva, ker bi na ta način imeli večjo moč, večji pritisk na javno mnenje in na vlado.

Ali je to izvedljivo? Težko vprašanje. V državi obstoji več učiteljskih organizacij, ki so diferencirane po svetovnem naziranju in po različnih političnih, torej tudi po različnih šolskih programih. Poedine stranke lahko sklepajo dogovore, kompromise med seboj, lahko spreminjajo svoje načrte, toda odpovedati popolnoma se programom nikdar ne morejo. Zato bi bile najbrže možne začasne zveze, začasna zlitja poedinih učiteljskih organizacij v večje enote, toda neprestano bi bile odvisne od splošnega političnega položaja, od porasta ali propadanja strank. Po začasnem soglasju, po skupnih nastopih in operacijah bi prišla načelna nasprotstva, bi se pričelo uveljavljanje raznih struj in sledilo bi, ali zmaganje in prevladovanje močnejših ali pa razkol in nova diferenciacija. „Vse teče“ so dejali že Grki in danes ni drugače. Človeško snovanje je bežno, njegove ustvaritve so minljive, le velika načela so trajna. Tako poredko nastopa vse učiteljstvo enotno za svoje pravice, tako težko je zginiti različne pole v isto smer, tako redki so dogovori med učiteljskimi organizacijami celo tedaj, kadar imamo skupne težnje! Ali bi

bilo lažje, ko bi obstojala ena sama ogromna organizacija? Ali ne bi pojedine struje uničevale, paralizirale međesebno vsako možnost nastojanja, dejanj? Evo vprašanj, na katera lahko

različno odgovarjamo. Edino prave odgovore bo pa dal razvoj, ki razločno in jasno pokaže, koliko so človekovi poizkusi pravi ali zgrešeni, dobri ali slabi.

O UZGOJU ČITATELJA.

I.

Na hvalevrijedan poziv i potrebnu inicijativu kolege, što je počeo da raspravlja u našem glasilu o «Vажnoj didaktičnoj nalogi naše škole», odazivljem se i ja, da po svojim skromnim sposobnostima i slabašnim silama što god korisna doprinesem na zajednički učiteljski oltar. I ja ću sam nastojati svim silama da osredotočim sve svoje energije oko izobrazbe i uzgoja našega naroda putem škole i škol. mladeži.

Prvi uvjet i temelj prave kulture je poznavanje materinje jezika i ljubav do knjige. Jedno i drugo se stapa i popunjava. Bez prvoga nema drugoga, i zato bi bila prava varka za svakoga, koji bi si umišljao, da je dao narodu kulturu, a da nije pri tome dotjerao da narod dobro pozna je svoj materinji jezik i uz ljubio narodnu knjigu. Bez poznavanja materinjeg jezika i bez ljubavi do knjige svaki je kulturni napredak našega naroda već a priori osvjetećen.

Materinji jezik obuhvaća ogromno polje rada. Ja sam odlučio da što god rekнем o uzgoju čitatelja. Nastojati ću, da budem čim kraći, te će tako cijela stvar izgledati kao nekakav ekserpt. Uz svoje stečeno znanje i iskustvo poslužio sam se pri tome i rasprave, što ju je bio napisao u «Narodnoj Prosvjeti» prof. Priibil god. 1914.

Mi školnici dobro poznajemo svoju nemoć na prama ogromnome znanju savremenoga svijeta, pa stoga nastojmo, da zauzima čitanje među sredstvima obrazovanja najodličnije mjesto.

Već prve dane, čim stupi dijete u školu, možemo da ga priljubimo uz knjiga, i ako nema o čitanju još te za sada ni govora. Reći će mi moguće tkogod, da su gornje riječi bez smisla, te da nije moguće priljubiti dijete uz knjigu, ako ne zna barem nešto čitati. To je moguće. Pokaži djetetu već prvih dana knjigu. Pregledaj mu njegovu i reci mu, da je to sada njegova igračka. Ako ima novu, upozori ga, da je čuva, zamota u papir, ne drži na dimu, ne šara po njoj — jednom riječju, neka je čuva kao oko u glavi. Svaki školski dan pregledaj, da li drži svoju knjigu u redu. Ukori ga, ako se nije držao tvojih uputa, i time ćeš ga priviknuti na red, na čistoću, uopće da cijeni svoju knjigu. Budeš li uvijek o tome konsekvantan i strogi, vidjeti ćeš, kako će tvoj učenik paziti, da mu bude knjiga uvijek čista i lijepa. A jer je čista i lijepa, radije će je uzeti u ruke i češće će se iz nje učiti čitati. Zanimariš li taj moj gore navedeni postupak, nastati će od nove i čiste knjige do nekoliko mjeseci leteći listovi, zamazane stranice, saviti rubovi, polomljena rebra, od one lijepe knjige ostati će samo jedna stara istrošena — krpetina.

A kako čovjek ne obuča rado staru, poderanu i izlzanu haljinu, tako i dijete ne će rado uzeti u ruke onakovu čitanku, inače rado bi bio iz nje čitao, da mu je još lijepa. Posljedice takovog nemara nije mi potrebno da navadjam.

Ako smo mi učenika naučili čitati, ne mislimo, da smo uzgojili već čitatelja. Riječi: naučiti čitati, imaju širok pojam. Ne ću da o tome ovdje dugo raspređam, već ću navesti samo Goethove riječi: «Dobričina ne znađu, koliko vremena i muke treba da naučimo čitati. «Osamdeset sam godina zato trebao i još ne mogu kazati, da sam dotjerao do savršenosti!» Ako Goethe tako govori, onda, drugovi, budimo skromni, te govorimo čedno i oprezno o svojim uspjesima o čitanju u našoj školi.

Prof. Priibil tvrdi u svojem članku: **Naš narod ima premalo čitatelja. Ima ih tako neznatan, tako upravo kukavan broj, jer ih današnja škola ne uzgaja, ne može uzgajati, ne umije uzgajati.** Ta mu se tvrdnja ne može opovrći.

Dokaz toj tvrdnji je sve to već analfabetizam, koji se naglom brzinom, osobito u Istri, širi. Nema analfabeta samo tamo, gdje nema škole, već ih ima i tamo, gdje je škola već 30 i više godina. Mnogi sadašnji stari, koji su pohađali i do 6 godina školu, te koji su bili i nekakvi odlikaši kao djaci, a danas si tekars za silu znađu ime napisati. Da može pisati pismo i čitati kakvu knjigu, o tome nema ni govora. Kako postaje analfabetima? Zaboravili su čitati. Sa čitanjem je kao i s drugim znanjem: što ne ponavljaš, to zaboravljaš. Eto, takav je često plod neracionalne obuke u čitanju, kod koje se nije pazilo, da se **zaista** nauči čitati nakanom, da se uzgoji čitatelja, koji će žuditi za knjigom kao žedan u pustinji za oazom.

Nastojmo, da u našem naraštaju probudimo želju za naobrazbom, dakle želju za knjigom, pa će se taj narod svestrano dignuti posvema sam.

II.

Kako naučiti djecu dobro čitati, u to nas upućuje svaka metodika za obuku u jeziku. Dublje, specijalno i potanje govoriti o metodici čitanja, ne bi bilo niti mjestu u našem glasilu, a mene bi cijela stvar predaleko zavela. Uzevši u obzir da su i ostali drugovi i družice pozvani da o tome važnome predmetu što god iznesu, ograničiti ću se samo s nekim aforističkim opaskama o obuci čitanja, koje će se većim dijelom bazirati na stečeno iskustvo.

Djeca moraju da znađu na odlasku iz škole sasvim gladko čitati. Tko se bori na pragu u život s abecedom, taj ne će nikada naći prave zabave u čitanju. Dvostruki duševni napor: odgonetanje slova i riječi, pa razumijevanje sadržaja, to je za običnoga čovjeka prevelik rad.

Česa nemamo, ne možemo ni da dademo, to je staro pravilo. Ako hoćemo da valjano uzgojimo čitaoca, moramo mi sami biti o tome dobro potkovani. I zato je prva potreba, da naše metodične knjige **proučimo**. A onda nije nam dosta dobra metodička sprema za obuku u čitanju, već moramo da imamo kod toga, kao i kod svake druge obuke, i **dobre, jake volje, te ljubavi do predmeta i do učenika**. Treba da nadahnemo čijelu obuku s nekim posebnim žarom, inače to je jelo bez začina. Ljubav do djece je «ono sunce, pod kojim sve uspijeva osim otrova». Ne budi nikada prestrog i nervozan, jer će takav postupak omraziti školu i sve što je s njome u svezi, dakle i knjgu.

Kod obuke u čitanju mora da bude učitelj marljiv, strpljiv, savjestan, ustrajan i došljedan.

Neka nitko ne misli, da je sat čitanja za učitelja sat odmora. Čitanje zahtijeva živu radnju, kao na pr. računstvo. Učitelj ne smije da pozivlje učenike tek mehanički na čitanje i to uvijek istim redom. Učenik ne smije da znađe, kada će biti pozvan na čitanje. A ako je već i čitao, mora da znađe, da može biti jošte pozvan, premda nisu jošte svi njegovi drugovi čitali. Učitelj treba da vrebna na svaku pogriješku kao sokol, te da ih **uvijek** ispravlja. Tako će učitelj priviknuti svoje učenike na živo sudjelovanje kod čitanja. Treba da se i najmanja pogriješka ispravlja, dok se ne iskorjene sve pogriješke tako, da ostane njiva sasna čista i bez korova.

Za svako štivo treba da je učitelj dobro spreman. I zato je od potrebe, da pismeno sastavi metodičku jedinicu. Pomisliti moramo, da pomoću štiva stvaramo značaj svojih učenika.

Predjimo od subjektivne strane čitanja na objektivnu, te se pitajmo: koji stepen savršenosti u čitanju možemo mi u pučkoj školi da postignemo?

Mi imamo tri stepena čitanja: mehaničko, logično i estetično. Prva nam je briga, da postignemo barem prvi stepen. Mehaničko je čitanje plod puke vježbe. Nekoja nadarenija deca znadu prilično mehanički čitati već za 1. godišta. Naravno, da se sve to u drugim godištimu usavišuje.

Ako hoćemo da nam djeca znadu dobro mehanički čitati, moramo im dati mnogo prigode za čitanje. Filozofiranje i široki komentari kod čitanja ne valjaju. Ne valja predugo vremena jedno štivo obradivati, a isto tako ne valja sat čitanja upotrijebiti za slovnici, ili za druge znanosti, i time se odalečiti od pravoga predmeta i prave zadaće. Učeniku postaje takav postupak dosadan, štivo mu zastari, mlati praznu slamu, a na koncu mu omrzne. Uz takav postupak ne ćemo uzgajati čitatelja. **Kod čitanja valja zaista i čitati!**

Valja znati, da razlikujemo kurzorno i statarno čitanje. Statarno — s tumačenjem, a kurzorno — samo s rijetkim tumačenjem nepoznatih riječi. Veoma korisno je, ako si djeca bilježe

vse nepoznate riječi. Ovo kurzorno čitanje (zanimivih štiva) veoma zabavlja djecu, jer donasa puno novih stvari. Čim smo dakle protumačili koje štivo, možemo kurzorno pročitati sva štiva u čitanci, koja govore o istom predmetu (na pr. ako uzmemo u 4. Cronijevoj čitanci štivo: Pismo nekakva djaka, koji je junački umro, slijedi iza toga štiva štivo: Ljubav domovine, a s time je u svezi štivo: Kako valja štovati domovinu, a sve te tri proze okrunimo s prekrasnim i mirisnim Preradovićevim poetičnim cvijećem: Putnik i Pozdrav domovini.

Svaka realna pouka mora da svrši čitanjem. To je poslastica iza objeda.

Valja dakle mnogo čitati i pominjivo čitati; čitati zanimive stvari načinom i svrhom, da se duša učenika opaja pravom slašću knjige.

Prelazimo na logično čitanje. Ako zahtijeva metodika na drugom stepenu logično čitanje, onda griješi. Već na prvom stepenu valja zahtijevati logično čitanje, pa onda neka se to nastavlja sa sve to većim zahtjevima na drugom i trećem stepenu. I logično čitanje nije laka stvar, ali nije ni tako teška, ako se nauči učenik, da uvijek pazi na sadržaj pročitanih rečenica. Zato im dajmo one knjige u ruke, što odgovaraju njihovom duševnou razvitku. Što učenik ne razumije, to naravno ne može ni logično naglasivati. I zato se toliko muče sastavljajući naših čitanka.

Što učenici ne razumiju, to im valja tumačiti. Već od prvog dana treba dijete navadjeti da čita naravnim tonom, a ne školskim. **Nikada ne daj učeniku da prebrzo čita!** Brzina ide na račun logičnog čitanja. Brže nego se obično govori ne bi smio učenik da čita. Čitanjem neka se učenici nauče ujedno u pravom tempu govoriti. Ako učitelj nastoji izvoditi sve to željeznom konsekvencom, ako zahtijeva **naravno** čitanje, onda će učenici prema općem svom razvitku i sve to logičnije čitati.

Treći je stepen: estetično čitanje. K svima tim stepenima savršenosti može se učenik samo i jedva približiti, i to tko više, tko manje prema svojim individualnim sposobnostima. **Ako učitelj zahtijeva lijepo čitanje i dosljedno, može se ipak dovinuti do uspjeha, što će zadiviti njega i druge.**

Učitelj mora i sam uvijek uzorno čitati. On mora da poznaje čitanku kao svoj džep. Ne smije imati ni najmanje poteškoća kod izbora štiva. Gdje ima više godišta skupa, ne smiju se uzimati uvijek ista štiva, jer postane dosadno. Zato je treba već na početku napraviti program. Svako štivo svoje pravo vrijeme (godišnja doba, svetkovina). Ni previše proze, ni previše poezije. Kod potonje valja imati na pameti, da lijepa pjesma već sama po sebi djeluje, a da se dosadnim tumačenjem pjesma samo gubi. — Poslovice i zagonetke nisu nam tek za ukras u knjizi.

Štivo se ne smije da upotrijebi u slovnicike svrhe. Baš ta slovnica može da omrazi štivo i

čitanku. Ne misli se time zabaciti slovnica. Ne daj, Bože! Potrebna je, pa neka se drži svojih granic. Ne služi čitanka slovnici, nego obratno; slovnica neka radije bude robom plemenitoj gospi. Preporučuje se, da se u satovima slovnice tumače i nepoznate riječi. Tako bi dobar dio tumačenja otpao bez štete za čitanje.

Promišljajmo dobro o onome, što činimo. Schiller kaže: «Zazirati moramo od rdje, koji nikad ne promisli, što čini.»

Reasumirajmo: Tko hoće naučiti dobro plivati, mora u vodu; a tko hoće naučiti dobro čitati, mora mnogo čitati; a tko hoće čitanje zavoljeti, mora čitati stvari, koje ga zanimaju, koje razumije i koje su u savezu s njegovim životom i njegovom maštom.

Škola nije postigla pravu svrhu, ako je dijete samo naučilo čitati. Ona mora uzgajati čitatelje, ljude željne knjige, ljude, kojima je knjiga najmilija zabava na svijetu, koji se s knjigom usavršavaju, koji svoj bogati talenat ne zakopavaju, već ga meću na interes, da dade njima, a po njima i narodu, stotruki plod.

Dodat ću još nešto. Recimo, da smo mi prilično dobro upoznali dijete (čovjeka) s materinim jezikom, te da smo u njemu raspirili pla-

men ljubavi do knjige, u kratko, da smo uzgojili čitatelja. Taj čovjek ima to znanje, taj veliki kapital tu. Ne uloži li taj kapital na interes, ostati će mu mrtav, ne će se množiti; i ne samo da ne će rasti taj kapital, već će i padati. I tako će čovjek morati da hoda rakovim putem. Ako se dalje ne uči, ne samo da ne će ništa nova naučiti, već će i ono staro zaboravljati.

Da to pridobljeno bogatstvo stavimo na dobit, te da se i dalje učimo i usavršavamo, jer «Od zipke sve do groba za nauk je zgodno doba» — potrebna nam je knjižnica. Ako lako opstoji, onda je lako, ali ako nema knjiga, to je tek prava nesreća.

Većina naših šola nema knjižnice. Kako, da djecu inače priučimo na knjigu i štivo, kad smo školske čitanke već odavna i opetovano proučili i pročitali?! Slovenci imaju svoj lijepi «Novi Rod», što se širi među mladeži. A zar mi ne možemo da dademo našoj djeci našega «Mladoga Istranina»? Moja 24 broja «Mladoga Istranina» cirkulira već po školi, i tako djeca dobiju uvijek nešto nova i zanimiva, pa tako zavole štivo, knjigu i sve što je time u svezi...

Budimo za sada i s malim zadovoljni.

Martin Ribarić.

LJUDSKO VSEUČILIŠĆE

(Nadatljevanje)

Država se v te šole dolgo let sploh ni vmešavala, šele po zakonu iz l. 1902. se državne podpore dovole samo «priznanim» šolam, to je takim, ki so obstojale najmanj 2 leti z najmanj 20 gojenci. Navajati vsote, kako je vlada podpirala ljudska vseučilišča, bi ne imelo pomena na tem mestu. Od kmetiških sinov, ki so l. 1905 - 1906 obiskovali šolo (52% vseh gojencev), je dobilo podporo 18%, sinovi kočarjev in delavcev, ki so tvorili skupno 22% ozir. 3% gojencev, pa so dobili 43% ozir. 13% vseh podpor.

Zimski tečaj se vršijo za mladeniče, poletni, od 1. maja do 1. avgusta, pa za dekleta. Dnevni pouk je od 8 - 12 in od 14 - 19. Vmes je 1 ura telovadbe. Učnega načrta pravzaprav ni; zgodovinski pouk in pouk materinščine vzameta $\frac{2}{3}$ vsega časa, ostanek je za druge predmete. Prva jutranja ura se uporablja ponekod za kaj lažjega, posebno v začetku tečaja. Razlagajo se mitologija, pesmi, pregovori in leposlovje (znameniti danski pisatelji). Pozneje se preide k težjemu: fantazija, čuvstvo, mišljenje; nato se govori o raziskavanju starodavnosti, o zgodovinskih znamenitostih, o socializmu, o razmerju poedinca v družbi, skratka o vsem mogočem iz človekovega življenja. Od 9. - 10. se seznanjajo gojenci z deli večjih pisateljev, posebno z zgodovinskimi dramami in pesmimi. Tako se zbudi veselje do čitanja, saj gojenci prosti čas večinoma za to uporabijo. Ob 10. uri je $\frac{1}{2}$ ure prosto. Nato se $\frac{1}{2}$ ure piše, da se gojenci do božiča izvezbajo v pisavi. Od 11. - 12. se razlaga domača zgodovina, od 14. - 15. pa svetovna:

glavna ljudstva in najvažnejši dogodki iz starega, srednjega in novega veka. Od 17. - 18. je zemljepis, zadnjo uro računstvo. Tudi ena ura prirodopisja je v tednu in tri ure zvečer se vežba čitanje.

Šola za dekleta je različna v tem, da se od 17. - 19. ure učijo ročna dela. Vendar se mora tudi pouk, posebno zgodovine, drugače vršiti. V ženskih tečajih ni na primer nikakega zanimanja za zgodovinski razvoj, ampak le za osebnosti, zato mora biti zgodovinski pouk temu primerno urejen.

Vendar ni navedeni način pouka na ljudski visoki šoli tipičen, če je morda tudi bistven. Šole so precej različne in imajo zadnje čase tudi precej telovadbe (6 - 12 ur na teden), zato je telovadba danes tako razširjena na Danskem. Posebno zanimiva je v tem šola v Askovu, kjer se razen telovadbe vsak dan tudi poje v zboru. Skratka: dasi se ljudska visoka šola v marsičem približuje univerzi, se vendar od nje bistveno razlikuje v tem, da ne iščejo gojenci znanja, ki bi jim odprlo gotovo pot v državno službo, se ne učijo zato, da bi položili izpite, od katerih je taka služba odvisna, ki pa ne pomenjajo veliko za resnično, globoko izobrazbo človeka, ker v naglici naučeno tudi hitro izhlapi; ta visoka šola ne utesnjuje potom strokovnega znanja in s stremljenjem, priti čim prej do dobrega kruha, ne, ljudska visoka šola človeka osvoboduje s poglavljenjem izobrazbe in z utrjevanjem idealizma, idealističnega naziranja o življenju, brez česar ni kulture, ni civilizacije, ni človeške sreče.

Da doseže ljudska visoka šola svoj cilj, ima seveda svojo učno metodo, ki pa ni nič skrivnostnega. Najvažnejši je pouk zgodovine, ki se razlaga z živo besedo, ne da bi bile. letnice in imena glavno, ampak tako, da se iščejo zakoni razvoja, življenjska pravila in da se z njimi oblikujejo mlade osebnosti. To zmorejo seveda le učitelji, ki svojo stvar globoko pojmiyo in so sami vzor. Druge šole, ki imajo svoj učni načrt in so prisiljene natančno ga izvajati, porabijo ves svoj čas za dosego učnih smotrov, torej določenega znanja, zato ne morejo mladine vzgajati. Tu je oni globoki prepad med uradnim šolstvom na eni in med visoko ljudsko šolo na drugi strani. Pridobitev znanja v šoli ni prvo, glavno je, ustvariti neko splošno podlago in zdramiti veselje za samodejavnost, za samostojno nadaljno delo. Brez tega, brez samodejavnosti si namreč nihče ne pridobi znanja, si nihče ne ustvari širokega obzorja; autodiktatizem šele da človeku pravi upogled v svet. Razume se, da ni še znanje, kar se je kdo na pamet naučil, pa če ima še tako nagačen spomin; ne, dokler ne leže vzroki in posledice vsega, kar se godi v človeku in okrog njega v naravi, pred nami kakor na dlani, dokler človek ne gleda na zgodovinske in naravne dogodke suvereneje, dotlej nima vsa njegova šolska modrost nikakega smisla. Vsako učenje pa mora biti tudi samostojno iskanje, delo, katerega vrednost učenec sam razume. Predavanja sama na sebi, pa naj so še tako živa in podrobna, ne zadoščajo torej, za njimi mora iti vedno tudi razgovor, ki pojasni vse nejasnosti in utrditi, kar je znano.

Prirodne vede so polagoma dobile prostora tudi na ljudski visoki šoli, vendar potem posebnega, historičnega pouka, kakor ga je v Askovu uvedel znameniti fizik La Cour. Tudi nemški in angleški jezik se poučujeta tu in tam, vzlic temu lahko trdimo, da se pouk bistveno ni spremenil, ker se še vedno uporabljati $\frac{2}{3}$ časa za zgodovinski pouk, ki obsega politično, kulturno, literaturno zgodovino in povrh še zgodovinsko matematiko in fiziko. Vidna razlika med izobražencem in neizobraženim je posebno ta, da zna prvi presojati vse dnevne in zgodovinske dogodke na podlagi svojega spoznanja, ki se kakor rdeča nit vije iz njegovih študij ter mu daja življenjsko smer, med tem ko je neizobraženemu vse, kar se godi, le anekdota, zato se tudi ne zna orientirati in je prav vsled tega navadno žrtev, ki jo vsi izkoriščajo. Če mrtva snov pred nami oživi, če dobimo mero stvarjem, če znamo ločiti postransko od glavnega, se vzpne mo do svetovnega nazora, v čigar luči se nam potem blesti vse življenje. Le na ta način postane človek, ki ima značaj in um ter vidi notranjo zvezo med rečmi in njih odnošaje s človekom, popolnejši, boljši, postane npravna osebnost, ki edina dvigne javno življenje, ki edina pospešuje resnični, pravi napredek človeštva.

Kakor že rečeno, se na ljudski visoki šoli

vedno le predava, knjiga se ne rabi nikdar, izvzemši za vežbanje v čitanju. Knjiga namreč za kmetiški živelj le malo pomenja in taka, ki obravnava karkoli sistematično, celo nič ne. Le posamične stvari, poglavja na primer iz kmetijstva, zdravoslovja, iz zgodovine se lahko obdelajo poljudno. A še tu je živa beseda, ne učena, ampak preprosta, govorjena toplo in iz prepričanja, daleč nad mrtvo črko. Le tako je mogoče tudi peprostim poslušalcem govoriti o težkih in velikih vprašanjih iz zgodovine, na primer o grški antični kulturi, o zakonodaji v različnih časih in narodih, o modernih socialnih in splošnih modroslovnih vprašanjih. Velika krivda večine izobražencev, ki tvorijo sicer le tenko plast v ljudstvu je, da niso ničesar, ali le malo storili v prid ljudske omike. Vse znanje, vsa umetnost je le nekak njih privileg, duševno življenje enih ni v nikaki zvezi z duševnostjo širokih slojev; razen globokega, nepremostljivega razrednega prepada zija tu še duševni, kulturni prepad, ker bi razširjenje znanja pomenjalo tudi razširjenje politične moči vladanih in majanje oblasti vladajočega razreda družbe.

Kako obravnava učitelj ljudske visoke šole zgodovino?

Odloči si kos snovi, enoten po času in kraju, zbere vse dogodke in jih kritično presodi in obdela na podlagi določenih načel. Po tej analizi snov uredi in poišče splošnosti, da se pokaže organska zveza vseh dogodkov in da nastane pravilna, popolna slika tega razdobja človeškega razvoja, v katerem se razvrsti veliko in neznanatno kamor spada, da se pokažejo različne konture, vzroki in posledice in pomen zgodovinskih dogodkov. Zgodovinski pouk se mora dvigniti do generalizacije dogodkov, ki so se razvili, mora najti iz njih idejo, ki je vodila tok in ki so jo posebljale važne zgodovinske osebnosti ali ki jo pokažejo dogodki sami. Kar se predava, se mora čim bolj poglobiti, kakor ne more tega napraviti nikaka knjiga. Vedno pa se obravnava, kar je velko in odločilno. In navadno je to tudi najbolj enostavno in razuuljivo. Vse drugo je dim, ki se izgublja, ne da bi pustil kaj sledu. Tudi primere se morajo razvijati med posrednimi dobami, med nekdanjostjo in današnjim, iskati je vzporednost med krivdo in kaznijo v življenju ljudstev, predočevati je treba borbo med dobrim in zlom. Vsega tega seveda ne zmore učitelj, ako ni sam splošno izobražen. A tu že življenje samo odloči: kdor ni kos takemu pouku, izgine naglo iz ljudske visoke šole! Skratka: zgodovinski pouk mora biti zgolj življenje, oni veletok, ki izvira v nedogledni dalji in valovi v globoko morje večnosti. Sami smo v tem veletoku in njegove vode divjajo okrog nas; čutimo jih, saj nas tirajo dalje in dalje proti neskončnosti.

«Zgodovina je pred našimi očmi valoveče morje,» pravi Begtrup, «iz katerega tečejo časi kakor reke, katerih valovanje nam donaša zbor

tisočerih glasov iz davnine. Na robu čeri stojimo z mlado četo okrog sebe in zremo čez veliko morje; skušamo tej mladi četi odpreti oči, da bi videla njegovo slo in lepoto. Opozarjamo na zakon naraščanja in padanja valov in na močne struje pod površjem. Odpiramo mladeničem ušesa z zgodovinsko-poetično govorico za pesem «morskih deklic», ki teče kakor glas krvi po žilah iz roda v rod in zvaneč in šumeč odmeva tudi v vsej naši notranjosti.»

Na ta način se zgodovinski pouk navadno razširi. Vse življenjske razmere, vsa vprašanja sedanjosti, vprašanja poedinca in človeške družbe, življenjska naziranja, smeri duha, vse se pretrse. Govori se o ustanovah družbe, države, o vladajočih načelih, z eno besedo, o vsem, kar nas obkroža v življenju, da znajo potem mladi ljudje sami živeti, da razumejo, kar se godi okrog njih in da sami posegajo v javno delovanje. Učitelj ljudske visoke šole ne razpravlja kot znanstvenik, ampak kot državljan, ki podaja sodržavljanom svoje mnenje, da bodo znali to pozneje tudi sami.

Ker so se prirodne vede v minulem stoletju zelo razvile, so se zadnja desetletja tudi na ljudskih vseučiliščih začele bolj in bolj uveljavljati, dasi jih je Grundtvig vedno smatral za postranske. Naravno, matematike in fizike ni mogoče obravnavati sistematično na ljudskih visokih šolah. To je prof. La Cour v Askovu kmalu spoznal in je pričel z metodo, ki jo lahko nazivamo zgodovinsko, saj se prirodznanska dejstva in matematični zakoni razvijajo pred gojenci ljuds. vseučilišč tako, kakor jih je človek iskal in razkril. Mladina naj torej spozna, kako so se vodilne ideje razvijale in naj sama spet doživi, kako so nastala osnovna razkritja prirodnih resnic. Pri tem je seveda paziti, da se pouk ne utaplja v ma-

lenkostih: postaviti je treba cele zgradbe, ne pa znašati skupaj zgolj raznovrstno gradivo. Zgodovinska metoda je temeljita in naravna, saj izhaja vse znanje iz zgodovine kakor rastejo tudi vse človeške izkušnje iz preteklosti.

La Cour je pričel svoj pouk z geometrijo, upoštevaje razne naloge, ki so jih imeli pred seboj stari narodi, posebno Egipčani, ko so pričeli prve meritve zemljišč in njihove ploščine. Gojencu je lahko dokazati, da je na pr. zgrešeno računanje ploščine pravokotnika, kakor so delali v Egiptu: vzeli so namreč poprečno število dveh nasprotnih stranic in ga množili s poprečnim številom dveh drugih. Opazovaje slike egipčanskih stavb se nam pokažejo razni prostorninski pojmi, pouk postaja določen, jasen, naraven. Rešujemo lahke naloge, a že se nam predstavljajo druge, ki dramijo v človeku veselje, da preizkuša na njih svoje moči. Egipčansko znanje so presadili Grki na svoja tla, posebno še veličino rokodelstva: jonska šola, ki ji je bil oče Thales. Ta je baje prvi našel aksiom, da sta kota na osnovnici v enakokrakem trikotniku enaka. A kaj je na tem stavku, ki ga vsak uvidi? Thales ni ostal pri najdeni abstrakciji, temveč je gradil dalje na tej osnovi, med tem ko so drugi v svojih nadaljnjih izsledkih zapustili jasno, natančno pot. Za njim pa je šel Pythagoras, ki je omogočil, da rešujemo naloge, katerih ljudje sicer ne bi mogli zmagati. Razen krasnih geometričnih stavkov se pokažejo gojencem tudi Pythagorova nenavadna računska spretnost, njegove računske vrste, njegova najdba, da obstoje števila, ki niso niti cela niti ulomki, kakor koren iz števila 2 ($\sqrt{2}$). Takozvana iracionalna veličina se torej obravnava tam, kjer se je pravzaprav prvič pojavila — pouk se vrši na zgodovinskih tleh.

(Nadaljevanje.)

PRVA NAŠA SKRB.

Neki sodrugovi vele: Pišite o školskim pitanjima, podučite nas, kako da podučamo... Oni dakle žele, da se naš list bavi pedagoškim, osobito metodičkim pitanjima; žele dakle način i formu... Mi ne čemo zaista omalovažiti ovu njihovu želju, niti hoćemo podcenjivati pedagoške članke. Ali... ali pre toga drugo je potrebno... Jezgra je naime pretežnija, važnija od kore i lupinje. Ta jezgra je rad, a rad ide pred formom... Rad je rodio oblike i načine; a radnici su formulirali postupak i način nekog rada ili neke radnje... Protunaravan bio bi put, kojim bi se htelo od forme i načina preći na rad. Covek je stao najpre raditi, i radeći tek došao je do osvedoćenja, da je neki način i put svrši shodniji da se neko delo ili posao bolje, lepše i lakše izvrši. Najpre dakle rad, a onda sistem. Rad je kadar samo skalupiti sisteme; i jedino pravi radnici, a dodajmo, i radiše kadri su sastaviti sisteme, bol'e rećeno: jedino oni kadri su postavili zakone rada te stvoriti sistematički rad; jedino radnici i radiše mogu dakle sistematski raditi... Geneza je tu ova: rad, sistem, t. j. put i način rada... Držimo da smo o tome svi osvedočeni. Ako jesmo, ne preostaje nam drugo reći nego be iza a —: radimo! Mi smo iskustvom i životom uvereni, da je jedi-

no radin učitelj potrebuje i traži forme i načine rada u našem slučaju — pedagogiju ili metodiku — pak su se i opskrbili pedagoškim knjigama. Drugi nastavnici pak s drugog razloga traže metodičke upute; traže dapače gotove dispozicije za predavanja i gotova predavanja. O tomu je po svoj prilici osvedočen i naš drug Aug. Račić, što razabiremo iz slovnčkog dela njegove Druge čitanke. Mi držimo, da ovakove detaljne osnove, dispozicije i gotova predavanja traže oni, koji ne će da misle ili ne mogu da misle svojom glavom, te koji ne će ili ne mogu raditi samostalno. A mi smo tvrdog osvedočenja, da se zahteva za učiteljev školski rad sloboda i samostalnost, bez čega nije u školi uspeha. Sloboda radja rad, rad formule i zakona, a ovo dvoje — uspeh. Evo, s ovih razloga zahtevamo od svakog nastavnika da radi i da je u školi aktivan; zahtevamo da je radin, da je radiša. Jedino ovi i ovakovi mogu mirne duše tražiti metodičke naputke i uzorke, pošto će oni njima samo usavršiti svoje iskustvo radom stećeno... Pa napokom — radini učitelj već imadu svoju posebnu poskušanu metodiku, a neradnici i neradnici ne mogu je imati, pa njima ne bi koristile najpodrobnije metodičke upute ni uzorna predavanja. Voćke rastu i plode jedino u dobroj pognojenoj zemlji; na kamenju usahnu... Sijati semenje u zemlju tvrđicu

ili na cestu — nepametno je i uzaludno. Jesmo stoga zato da učitelj pre svega pročisti svojo dušo od korova i kamenja, da ju pripravi za sijanje dobrih poka, a onda takav nek sije, sadi i traži tudje plemenitije semenje za rahlu plodnu zemlju svoje duše...

Inače čemu sijanje? Za paradu i da udovoljimo modi? Nismo takovi i ne čemo tako! Valja nam dakle pre svega da se odlučimo raditi u školi čitavim žarom svoje duše, a ta odluka će nam pripraviti tlo u duši za primanje poduke. Inače čemu i u koju korist da nekomu razlaže način radnje, ako ne će da

radi? Prva briga zato nek bude svakog učitelja, da vzljubi školski rad, da radi, da ide rado u školu, da se pripravlja za taj svoj školski rad, prema tomu valja da misli, razmišlja, izumljuje načine, kako će najkrajim, najlakšim, a ujedno najpametnijim načinom ili metodom do svrhe obuke. Ovo neka bude prva i zadnja skrb svakog učitelja, jer bez toga nije valjan učitelj, nije uopće učitelj, pa zato nema uspeha u školi, a ne može ga ni zahtevati. Učiteljima, koji ne mare za školu i koji ne će da rade, n'ima ne treba metodika, a najmanje psihologija. Njima o tomu govoriti značilo bi gudit na gusle u mlinu.....

Solske vesti

Socijalno in zdravstveno stanje tržaške mladine.

Menda ga ni kraja, kjer bi brezposelnost zahtevala toliko žrtev kot Trst.

Socialne razmere v domovih, ki dajejo največ materijala šentjakovski zasebni šoli, so naravnost obupne. Največji procent šolo obiskujočih otrok ne je več kakor enkrat na dan, mnogo je takih pa, ki ne jedo vsak dan. Premnoge družine žde ob nezakurjenem ognjišču in premišlujejo, kako bi prišli do vsakdanjega kruha. In v svojem obupu pošiljajo matere svoje otroke po kavarnah, kabareti, gostilnah in na ulico — beračit. Zgodil se je celo slučaj, da je enajstletni deček zamujal šolo, ker je moral cele noči igrati harmoniko na raznih gostijah, ceneje kakor odrasel muzikant. Kakšna bo moralna vzgoja takih prezgodaj zrelih otrok, si lahko mislimo. A to so splošne velikomestne razmere, ki jih posamezniki ne bomo mogli izboljšati. Nobeno lečenje tu ne pomaga — bolezen bo mogla odstraniti le velikopotezna akcija. Takih operacij ne zmoremo mi.

A nekaj drugega je, ki vpije po pomoči.

Vsled slabe ali nezadostne hrane hirajo naši otroci — in tuberkuloza se širi z neverjetno naglico. Nele, da se zajeda v plasti socialno najbolj trpečnih, ampak se prijemlje že otrok drugače zdrave konstitucije. Italijanska šentjakobska šola je morala upeljati 40 minutni pouk, ker se je izkazalo nagnenje za tuberkulozo pri 60% šolskih otrocih. Na slovenski zasebni šoli pa preiskujeta trikrat na teden dva zdravnika otroke, jim določujeta dieto, jim priskrbujeta zdravila in skrbita za to, da se zelo bolni otroci odstranijo iz šole. Razen tega so si šentjakobčani omislili refekcijo, ki daje 120 šolskim otrokom dnevno kosilo. A to ne zadostuje. Kosila ne more prejemati vsak potreben otrok, ker ni sredstev za to; srce se človeku trga, ko vidi slučaje, da prihrani lačen otrok polovico juhe za svojega brata ali sestro, ki čaka za vratmi z lačnimi očmi.

Učiteljstvo zasebne šentjakobske šole je na svoji zadnji šolski konferenci razpravljalo o teh razmerah ter sklenilo, da se tudi letos odpošlje čim več zdravih otrok slabe konstitucije na deželo k ljudem, ki bi jih vzeli k sebi na hrano

brezplačno. Lansko leto se je ta akcija v malem krasno obnesla. Bledí, sestradani otroci so se vrnili jeseni zdravi, živahni in polni veselja do dela.

A počtnic, dobrega zraku in hrane potrebnih otrok je v zadnjem času toliko, da bi osebna agitacija pri znancih imela preneznatne uspehe. Potrebna je velikopotezna akcija.

Zaradi tega se naprošajo vsi tovariši na deželi, da poiščejo v svojih krajih dobrih ljudi, ki bi vzeli kakega bolehnega (ne bolnega!) otroka na hrano in stanovanje za čas počtnic. Otroci bi lahko opravljali mala kmetiška dela in se tako vsaj deloma odslužili debroti.

Tudi se naprošajo predsedniki raznih uč. društev, da se na zborovanjih zavzamejo za to karitativno delo.

Kajti: če gre v tem koraku dalje, bomo imeli naraščaj brez vsakršne odporne sile. Ne pustimo, da bi se nam grob prerano izkopal!

Naslovi družin, ki bi bile pripravljene storiti delo krščanskega usmiljenja, se naj pošljejo na šolsko vodstvo šentjakobske zasebne šole v Trstu, Via Giuliani 44.

R.

Premestitev. Kakor čujemo, je tov. Praprotnik, ki je bil nekaj časa v preiskovalnem zaporu v Sežani, ki mu pa niso mogli dokazati nikarih — zločinov, premeščen iz Lokve v Štjak. Tovariš sicer ni bil definitivno nastavljen v Lokvi. (takih nameščenj sploh ne pozna več sežanski okraj), vendar bi pamet govorila, da lahko poučuje še nadalje na svojem mestu, če mu ne morejo očitati nikarih nezakonitih dejanj tudi izven šole, da o delovanju v šoli niti ne govorimo, ker ni imela doslej šolska oblast kot taka ničesar proti njemu. Pa so dobili nekateri motivacijo, ki je vredna samih jezuitov: kjer je bil učitelj zaprt, tam ne more več poučevati! Ali bodo mislili razboriti štjačani, da je prišel t. Praprotnik z nedolžnega Marsa k njim? Absurdnosti, ki so mogoče le v sežanskem okraju in o katerih bo treba bržkone še prav obširno govoriti zgolj v interesu šole same. Ali je pa to premeščenje politično preganjanje?! Taka preganjanja izdajo le, če so redka. Ali mora biti vse učiteljstvo skraja pripravljeno na politično preganjanje? Če je tako, potem se lahko naprei pove, da te mere ne bodo nič zalegle, saj ni v njih niti trohice državniške modrosti. Kot italijanski državljani želimo samo, da se ne vpeljejo pri nas metode propadlega avstrijskega režima.

Reforma pokojniškega zakona (Monte Pensioni), o kateri so pisali naši tovariši v starih pokrajinah,

da je gotova, je zopet na mrtvi točki. Starejši, upokojeni učitelji, ki so vso svojo mladost in vse sile zrele dobe iztrosili v altruističnem delu v šoli, — v korist naroda in države, — ne morejo ne živeti ne umreti s tem, kar jim vračajo hvaležni rodovi. Velika zmagà, o kateri se je prežgodaj vriskalo, se spreminja

RAZNE VESTI

Kako je tovarišem v Jugoslaviji. »Učiteljski tovariši«, glasilo UJU za Slovenijo, prinaša v številki dne 1. marca članek tov. Miroslava Zora, ki podaja sliko razmer, kakor vladajo zadnje čase med slovenskim učiteljstvom. Priobčujemo del tega članka, ker je poučnejši kakor vsako posebno poročilo. Tudi komentarja ne potrebuje. Le to se lahko omeni, da se bodo razmere učiteljstva sedaj, po novih volitvah v »skupštino«, prej poslabšale kot pa zboljšale.

Odlomek (zaključna polovica) se glasi:

Boj za obstanek vlada danes bolj kakor vsekdar preje, umazan boj za obstanek, za krajcar, da si ga priborimo ter rešimo sebe in družino pred pogibeljo.

Ne bom popisoval današnje draginje — vsi jo občutimo že davno na naš samih ter se bojimo misliti na bodočnost. Hočem pa opozoriti na to, kaj se godi v vladi.

Ko je narodna skupščina še delovala, so bile dan na dan vladne krize. Razprli so se, pa so nekateri rekli: mi se nočemo več z vami igrati — in kriza je bila gotova. Ali pa smo bedni čakali na delo ministrov, ki so se polnih trebihov norčevali iz nas.

Težko smo čakali na sprejete uradnike pragmatike. Blížala se je sprejetju — pa glei! kakor nalašč so razbili narodno skupščino. Zbogom pragmatika za eno, za dve leti! Da bo preje sprejeta — kje, kako, ko se bodo pa gospodje najprvo malo bili za osebe in stranke, potem napravili dobro situacijo sebi in še ožjim znancem — seveda na naše stroške — potem šele pričeli delo, če namreč ne bodo preje odšli.

Mi pa naj učimo, da bomo spoštovali postavlo, ki je niti vlada sama ne upošteva. Gospodje — preokrutna je ta šala, mi ne moremo več vzdrževati.

Treba je vzeti v roko metlo in pomesti brez pardona, ne oziraje se na to ali ono stranko, kajti pri vsaki stranki so požrešni volkovi. Gledati moramo le, da najpožrešnejše najprej pometemo!

Vsak človek ima pravico do obstanka, ne samo kapitalisti in zato naj se varujejo, da ne bomo še bolj lačni.

Tov. Hren je konstatiral, da kljub današnjim razmeram učiteljstvo še vedno prednjači pri delu za narod — v korist in čast lenuhov — in res je tako! Čuditi se je temu. Če pa pomislimo, da more biti le oni učitelj, ki je vztrajen idealist, se nam ne budi to več čudno. Vprašajmo se le, koliko časa bomo še idealisti. Mnogi so že izgubili zaupanje v vladno in v šoli delajo le zato, ker verujejo v pravico človeštva — gorje pa nam vsem, če bomo primorani delati le za edini ideal, ki nam je še preostal — za poln žolodec!

Od nekaj je že bil učitelj pastorek, spomnilo se je nani šele ko so bili drugi siti vsega drugega. Po prevratu smo sicer mislili, da bo sedaj drugače, da je vlada nastopila pravo pot, da je izpredvidela kakšno pomoč ima v učiteljstvu, kateremu je povišala plačo — ušla nam je marsikatera pohvalna beseda. Morda smo takrat hvalili preveč ali pa smo se iz

v poraz; zakaj če bodo pokojnine urejene z ozirom na »polno mč« ministerstva potom zakona — ukaza, bodo urejene, pod novim kriterijem malomeščanskega štedenja. Z drugo besedo: učiteljski stan je stan hlapcev, ki je doslej vedno stradal, ki je stradal vajen in ki bo znal stradati tudi v bodoče.

same hvaležnosti motili, Saj vendar vidite, kako je! Začetno izboljševanje plače je bilo le pesek v oči.

Pomislimo trezno, koliko časa bomo mogli še vzdržati. Plača ne zadostuje niti za polovico meseca, kljub temu, da človek ne pije in tudi drugače ne zapravlja. Drugo polovico meseca moramo živeti od dolga. Za vratni je že vse belo od krede, primanjkuje dobre volje in zaupanja trgovcev, ki vidijo razmere in ki so nam dajali živila na upanje.

Mrmranje je vedno glasnejše, tudi kmet se že pridružuje s svojo »lačno gospodo«. Učenci so večina kmečkih staršev. Raje zamizim, kakor da bi gledal kam gineva naš ugled in zakaj! Vrv okoli vratu, ki je bila pred vojno vedno nategnjena in ki je po prevratu nekoliko ohlapnila, se zopet natega. Ne bo dolgo, ko nas bodo imeli zopet na vaje ter nas obračali tja, odkoder bomo videli moleti kos kruha. Znana — sicer že nekoliko pozabljena — prislovica o učitelju kameleonu se nateza na vse uradništvo in se bo kmalu lahko ponovila. In kdo je kriv temu?

Vsaka novo se snujoča stranka si skuša pomagati s tem, da izrablja obupni položaj in lomi značaje. Vzgraja se neznačajnost — gniloba naroda!

Nismo še tako daleč, še je močan naš značaj — pomagajte nam! Dajte nam kruha vi, ki ste poklicani za to, da ga ne bomo iskali tam, kjer nam bodo radevolje ponujali!

Iz Londona. Londonsko učiteljsko društvo obhaja petdesetletnico svojega obstanka. Šele pred enim letom sta se združili dve strokovni organizaciji, ki sta obstajali do tedaj v Londonu, v eno samo močno organizacijo, ki šteje sedaj 17.363 članov.

Z veseljem in ponosom gledajo angleški učitelji na delovanje in na uspehe svoje organizacije tekom pol stoletja. Dvignila je učiteljski stan, dosegla brezplačno šolo, a učiteljstvu primerno plačo, ki se je po razmerah večkrat povišala, dosegla izboljšanje penzijskega sistema, priborila učiteljstvu večjo svobodo v izvrševanju svojih dolžnosti. Organizacija je skrbela za hrano potrebnim otrokom, za zdravniške obiske. Pomagala je osebno vsakemu članu, v katerikoli zadevi se je ta obrnil do nje; postavila se je za vsakega, če se mu je godila krivica, nastopila odločno tudi proti nesimpatičnim nadzornikom.

Najbolj pereče vprašanje zadnjega leta je bilo vprašanje ženskih učnih moči. Organizacija se energično zoperstavlja onim nesposobnim učiteljicam, ki naj bi prevzele vzgojo otrok v otroških vrtcih — na drugi strani z vsemi močmi podpira mnenje, da nikakr privaten oseben dogodek, kakor je poroka, ne more preprečiti učiteljici, da ostane v službi. Vprašanja še nista rešeni.

Novi rod. Četrta številka našega mladinskega lista izide okoli 5. aprila v velikonočni opremi in z umetniško prilogo.

Nabirajmo naročnike, da bo ostal list tudi glede opreme, vedno na isti višini. Na nekaterih šolah pada število naročnikov. Take šole poročajo o izpremambi navadno, ko je list že odposlan!